

Az ösztöndíj program értékelése (2012 – 2013)

PROGRAM

PRE

NADANÝCH

Készítette: Pecsénya Edit
Békéscsaba
2013

Bevezetés

A kisebbségi nevelés – oktatás különleges súlyát és kivételes jelentőségét szlovák közösségeink felbomlása és az ezzel együtt járó gyors nyelvvesztés adja. A család nyelvátörökítő szerepe megszűnőben van, az idősebb generáció egy szűk közegben tájnyelvet beszél, a közp generáció zömmel már csak érti, de nem beszél a nyelvet, az iskoláskorú fiatalok számára pedig az ősök nyelve már nem anyanyelv, hanem iskolában tanult nyelv.

Az egyén szintjén az ősök anyanyelve újratanulható, ahhoz azonban, hogy szlovák közösségünk is fennmaradjon egy másfajta minőségű, közösségi akaratra van szükség. A kisebbségi képviselőket, az iskolákban dolgozó pedagógusokat az foglalkoztatja, hogy hogyan tehetnénk hatékonyabbá az anyanyelv újratanulását, és mindez iskolai keretekben hogyan valósítható meg? Hogyan tudjuk növelni a nyelvtanulási motivációt? Ilyen és ehhez hasonló gondolatok segítették létrehozni az Országos Szlovák Önkormányzat ösztöndíjprogramját, amely 2006 óta szolgálja, segíti az általános iskola 7. és 8. osztályos tanulóit a pályaválasztásban, valamint a szlovák nyelv színvonalas elsajátításában.

A tehetséggondozó programunk a tanulók öntevékenységi formáira, nemzetiségi közéletünkben való aktív részvételre ösztönzi a tanulókat, a mentor és a tanuló együttműködése pedig a hatékony nyelvtanulást segíti. Az asszimiláció olyan erőteljesen van jelen mindennapjainkban, hogy komoly kihívást jelent az iskolákban dolgozó pedagógusok számára. A nemzedékek közötti átjárhatóság megszűnőben van, felnőtt már és dolgozik az az értelmiségi generáció, amely a szlovák nyelvet már az intézmény – rendszer keretében, nem pedig a családjában tanulta meg.

A nyelv elvesztése és a kultúrától történő eltávolodás, elszakadás, gyakran időben is egybeesik. A tehetséggondozó program egyik fontos eleme a hagyományok, szokások rendszerének megélt vagy könyvekből megismert felelevenítése.

A szlovák nyelvtanár/mentor tanár nem csupán utolsó közvetítője a nyelvnek, hanem ápolója az egészséges öntudatnak és a szlovák nyelv iránti büszkeségnek. A tehetséggondozó program keretében a mentor tanár közvetlenül tud hatni tanítványára, így a megvalósuló program iskolai keretek között is hatékony munkavégzést tesz lehetővé.

2006-ban a békéscsabai Szlovák Gimnázium, Általános Iskola, Óvoda és Kollégium nevelőtestületének javaslata az Országos Szlovák Önkormányzat és bizottságai elé került. A javaslat tartalmazta egy lehetséges tehetséggondozó program vázlatát, megvalósítási formáit. Az Országos Szlovák Önkormányzat Közgyűlése és illetékes bizottságai a javaslatot kedvezően fogadták, s ezután sor kerülhetett a program részletes kidolgozására. Az általános iskolák 7. 8. osztályos tanulói számára készült program vitájára széles körben került sor, gyakorló pedagógusok, munkaközösség vezetők, intézményvezetők foglalmazták meg észrevételeiket, javaslataikat. A program vitájában résztvevők egyetértettek abban, hogy a szlovák gimnáziumi képzésbe jelentkező tanulók alacsony száma cselekvésre kell hogy sarkallja intézményeinket, keresnünk kell azokat a hatékonyságot és minőséget előtérbe

helyező oktatási formákat amelyek a többnyelvűség fejlesztését valósítják meg közösségünkben.

A szlovák nyelv megtanulása ma Magyarországon döntően a közoktatási intézményekben valósul meg. A közoktatási intézmények feltételrendszere azonban nagyon eltérő, a kistelepülések iskolái, a városok, megyeszékhely, főváros általános iskoláiban nagy különbségek vannak a szlovák nyelvtanulás feltételeit illetően s ezek a különbségek tetten érhetőek a hatékonyság, eredményesség terén is. Ilyen környezetben az esélyegyenlőség megteremtése, mint legfontosabb feltétel látszott célszerűnek, egy olyan program elkészítése, amely nyitott minden résztvevő felé és a meglevő személyi feltételek hatékony kihasználására törekszik, olyan nyelvtanulási környezetet teremt, ahol a tanórákon, a tanórákon kívül és az iskolán túl is biztosított a szlovák nyelv megfelelő szintű elsajátítása.

A létrejött „Tehetséges Tanulókért” ösztöndíjprogram legfontosabb célkitűzése azonban a szlovák nyelvű közép fokú oktatásba való tovább lépés ösztönzése, a kétnyelvű szlovák nemzetiségi érettségi bizonyítványt megszerzők számának növelése.

Az ösztöndíjprogram értékelése 2012 – 2013

Az Országos Szlovák Önkormányzat a 2011/2012 tanévben indította a most értékelésre kerülő programot. A tehetséggondozó programba 17 tanuló kapcsolódott be 7 iskolából, 11 tanuló teljesítette a programot és beiratkozott a békéscsabai ill. a budapesti gimnáziumokba az alábbiak szerint:

A programot teljesítő tanulók iskolánként

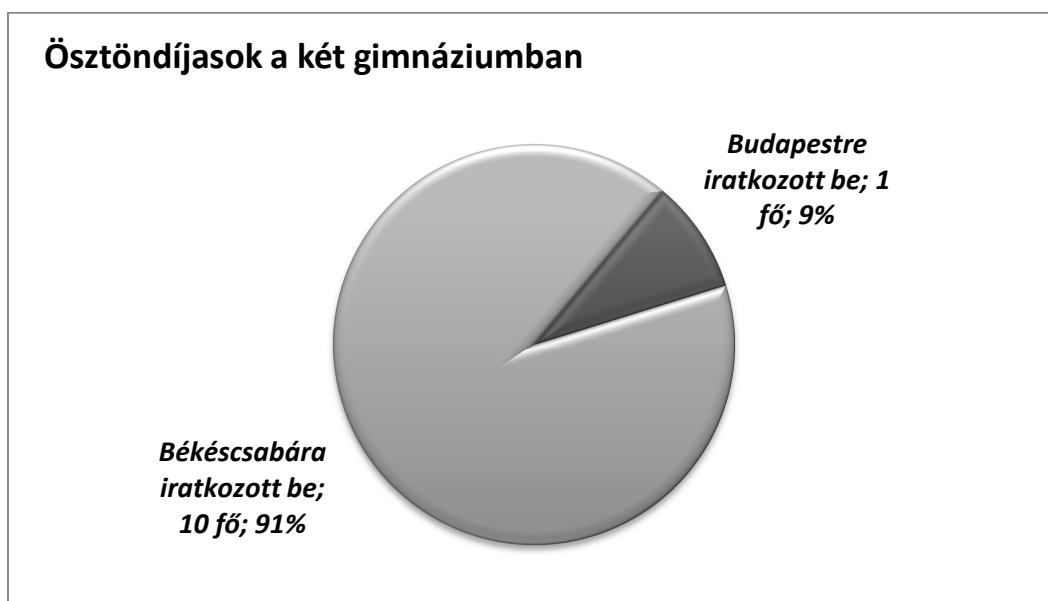
Sorszám	ISKOLÁK	TANULÓK SZÁMA	TELJESÍTETT FÉLÉVEK	MENTOROK
1.	Szlovák Gimnázium, Általános Iskola, Óvoda és Kollégium Békéscsaba	6 fő	6 x 4 = 24 félév	István Mária
2.	Bükki Szlovák Nemzetiségi Általános Iskola és Óvoda Bükkszentkereszt	1 fő	1 x 4 = 4 félév	Molnárné Mátrai Judit
3.	Szlovák Általános Iskola, Óvoda és Diákotthon Szarvas	1 fő	1 x 2 = 2 félév	Bíró Pálné
4.	Szlovák Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola Tótkomlós	3 fő	3 x 4 = 12 félév	Bajczér Jánosné

1. sz. táblázat

A programból **lemorzsolódott** tanulók iskolánként

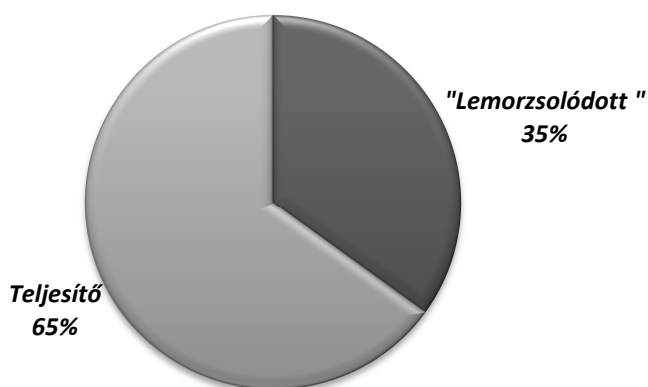
Sorszám	ISKOLÁK	TANULÓK SZÁMA	TELJESÍTETT FÉLÉVEK SZÁMA
1.	Szlovák Tanítási Nyelvű Óvoda, Általános Iskola és Diákotthon Budapest	2 fő	2 x3 félév
2.	Szlovák Általános Iskola, Óvoda és Diákotthon Szarvas	2 fő	2 x 3 félév
3.	Mikszáth Kálmán Általános Iskola Nézsza	1 fő	1 x 1 félév
4.	Általános Iskola Kesztölc	1 fő	1 x 3 félév

2 sz. táblázat

3.a. sz. ábra

A programot teljesítő és a "lemorzsolódott" tanulók aránya

3. b. sz. ábra

A tanulók 65 %-a teljesítette a program célkitűzéseit, 35 % pedig lemorzsolódott. A lemorzsolódókról a továbbiakban nincs információnk, de jellemzően a következő megállapításokat tehetjük:

- 8. osztály 2. félévében megváltozik a tanuló továbbtanulási elképzelése (5 fő) és már nem készíti el az esedékes projektmunkát.
- Csak 1-1 félévet teljesít és a gyengébb tanulmányi átlag, vagy a továbbtanulási irányok módosulása miatt lemorzsolódik a tanuló (1 fő)

A tapasztalataink szerint, annak ellenére, hogy a program már több éves hagyománnyal rendelkezik, még mindig előfordul, hogy tájékozatlanok a szlovák tanáraink, vagy éppen szemléletmódjukat érheti kritika. Pl. a 2013/2014. tanévben nyelvoktató iskolából jelentkezett és nyert felvételt egyik gimnáziumunkba egy jó képességű, jó átlagú tanuló, elmondása alapján évek óta nemzetiségi gimnáziumba készült. A tehetséggondozó programban nem vett részt, tanárai tájékoztatása alapján „a tanulónak nem volt igénye rá.”

A nemzetiségi gimnázium a szabad iskolaválasztás rendszerében, a közoktatási intézmények „versenyében” kell, hogy helytálljon.

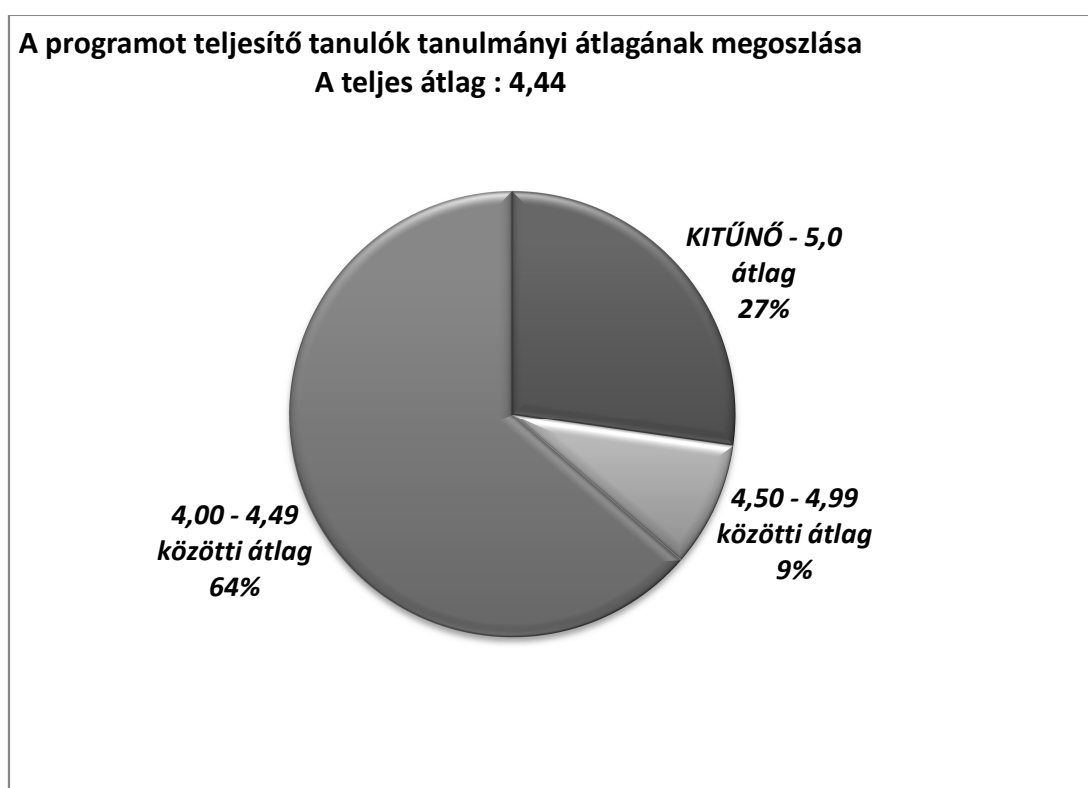
Az iskolaválasztás szempontrendszere a szülők részéről – sokrétű. Helyet kap benne a származástudat, a nyelvtudás kulcsfontosságú szerepének felismerése, az, hogy a megszerzett tudásnak milyen a piaci értéke, a használhatósága (ez elsősorban az angol nyelvnek kedvez), mekkora a várható helyi piaci előnyök megszerzésének lehetősége, stb. A szülők számára fontos szempont lehet az is, hogy „mi a helyi kínálat”, hogy a helyi vagy környékbeli iskolákban mire adottak a személyi és tárgyi feltételek. A település nagysága sem mellékes körülmény, hiszen pl. a városban a sokféle közoktatási intézmény sokféle szülői igényt ki tud elégíteni, tehát a nemzetiségi iskola folyamatosan versenyhelyzetben van. Az ideális az lenne, ha a szlovák nyelv tanulása önmagában is, a jelen társadalmi – gazdasági környezetben is, az érvényesülés perspektíváját adhatná. Ez azonban nincs így, tehát a középiskoláknak kell

megoldásokat kínálnia a családok felé: a szlovák nyelv mellett az angol nyelv, az informatikai ismeretek magas színvonalú tanítását, és a továbbtanulási irányok sokszínűségét.

Tanulmányi eredmények

A programot sikeresen teljesítők tanulmányi átlaga 4,4 volt. Ez az átlag gyakorlatilag megegyezik a korábbi évek átlagával:

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
4,59	4,41	4,45	4,48	n.a.	n.a.	4,4

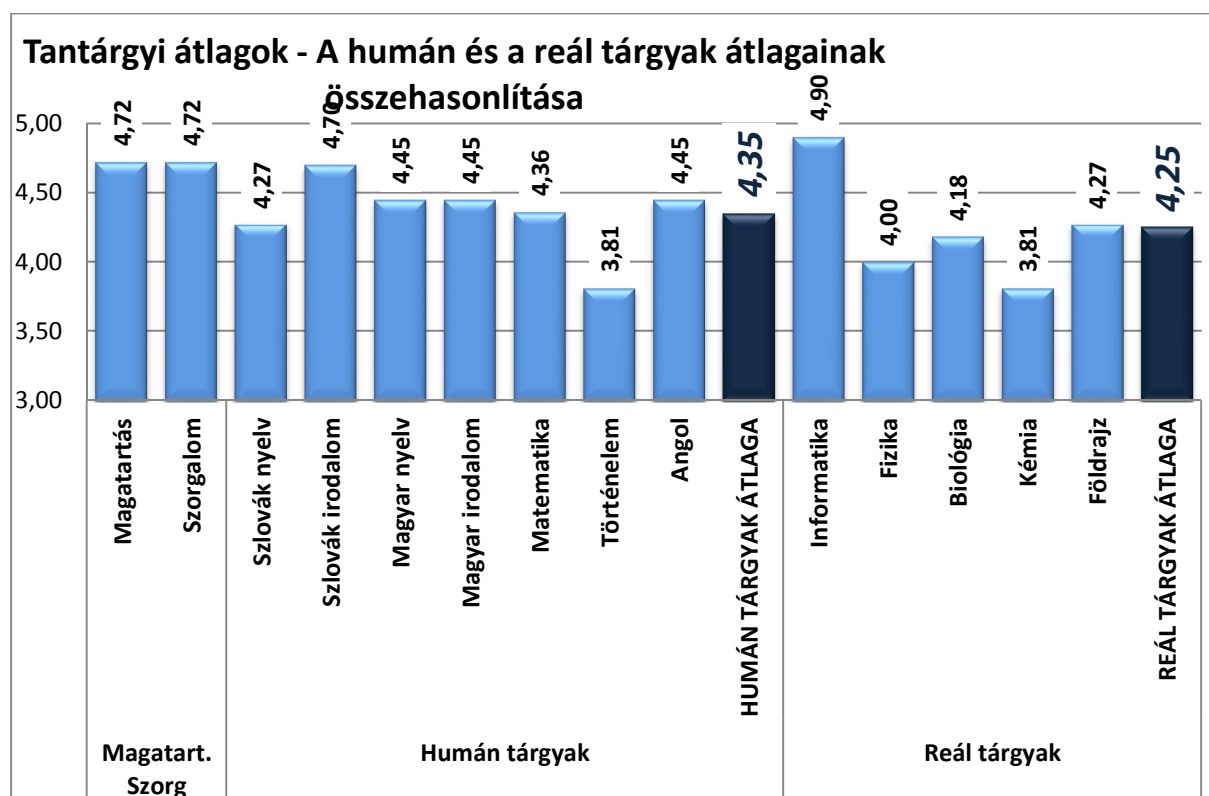
4. sz. ábra

A tanulók szorgalma az előző évekhez viszonyítva egy árnyalattal jobbnak mondható:

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
4,71	4,5	4,53	4,58	n.a.	4,5	4,72

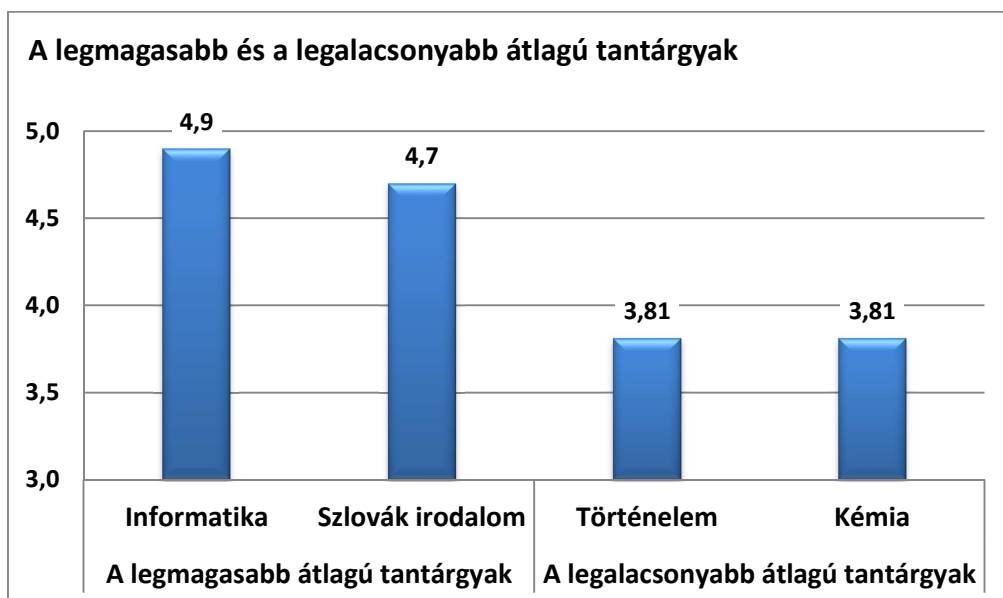
A tehetséggondozó program szigorú követelményeket támaszt a tanulókkal szemben, a jó képességű, jó teljesítményt nyújtó diákok jelentkeznek, a program a tehetséges tanulók munkáját jutalmazza.

A tantárgyi eredményeket tekintve egyfajta „átrendeződésről” is beszélhetünk. A korábbi évek tanulói teljesítményeit vizsgálva (vö. 2006, 2007, 2008) a magyar nyelv és irodalom tantárgyi eredményei gondolkodtattak el bennünket, hiszen azok a vártnál gyengébbnek mutatkoztak. Az ún. „humán” és „reál” tantárgyak átlagát vizsgálva, jól látható volt a „humán” tantárgyak jobb eredménye. Ez a különbség mára gyakorlatilag eltűnt:

5. sz. ábra

A tanulók az alábbi tantárgyakból érik el a legjobb, illetve a leggyengébb eredményeket 2013-ban:

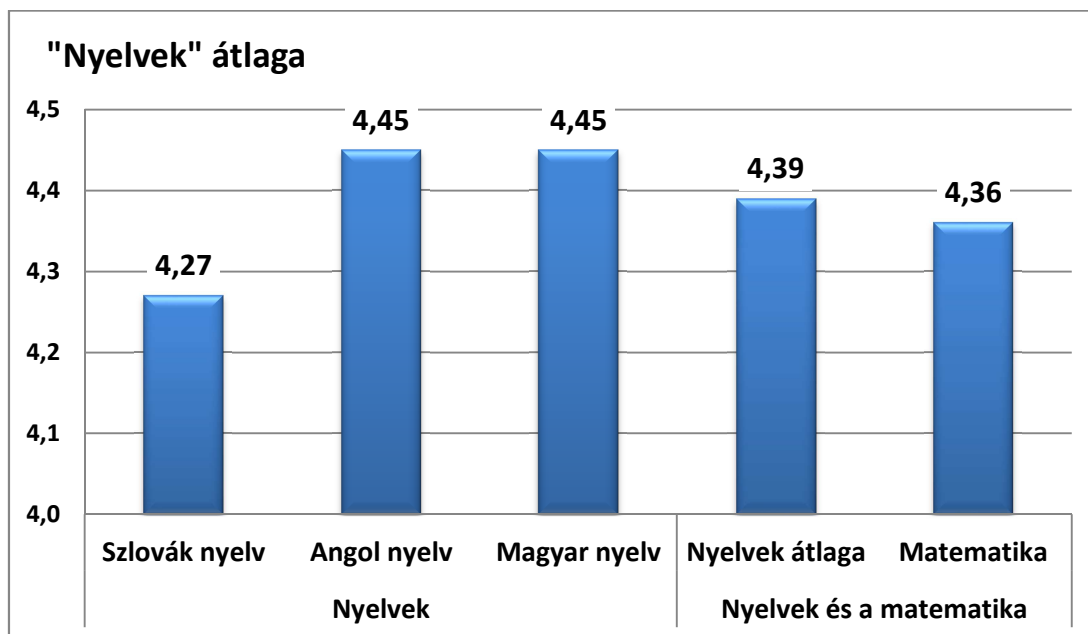
6. sz. ábra

A tantárgyi eredmények közül az informatika tantárgy évről – évre javuló eredményt mutat:

2009: 4,69
2010: 4,58
2011: n.a.
2012: 4,64
2013: 4,9

Sajnos a 2013. évi eredmények közül, negatív előjellel, a történelem tantárgy került az élre. A szóbeliséget, az összefüggéseket és a szlovák nyelvűséget egyaránt ötvöző tantárgyból elért 3,81 átlag gyengének mondható! A programot sikeresen teljesítő 11 tanuló közül mindössze 3 tanuló kapott 8. év végén jelest, 5 tanuló viszont közepes eredménnyel érkezett a két gimnáziumba. Sajnos a verbalításra, szövegre, forrásokra épülő tantárgyak nehéz helyzetbe kerültek az iskolában, az informatika, a modern számítógépek, „tablet”-ek világában a történelem tantárgy lassan a „nem szeretem” tantárgyak közé kerül. Érettségi tárgyról van szó, amely a szlovák népismeret tantárgy tanítását is érintheti, éppen ezért fontos lenne elgondolkodni a rossz eredményeken!

A nemzetiségi gimnáziumban a nyelvtanulásnak van meghatározó szerepe, ezért is fontos, hogy a tanulók rendelkezzenek azokkal a kompetenciákkal és képességekkel, amelyek a gyors és hatékony nyelvtanulást segítik elő.

7. sz. ábra

Szlovák nyelvből a korábbi évekhez képest gyengébb eredmény született, (vö. 2007 [4,79] 2010 [4,79] 2012 [4,64]) és folytatódni látszik az a tavalyi évben elindult folyamat, hogy angol nyelvből a tanulók jobban teljesítenek, mint szlovák nyelvből.

A világnyelvek, így az angol nyelv tanulása – akár egy életen át – tanulóink számára nagyon fontos feladat. Jövőjük, továbbtanulásuk, karrierjük szempontjából is elengedhetetlen az angol nyelv ismerete.

Matematikából a tanulók által elért eredmény [4,36] a korábbi évek átlagához hasonló (vö. 2007 [4,36] 2008 [4,10] 2009 [4,26] 2010 [4,08] 2012 [4,14])

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
4,36	4,10	4,26	4,08	n.a.	4,14	4,36

A tanulók matematikából kiegyensúlyozott teljesítményt nyújtottak: öt tanuló jeles, öt tanuló jó, és csak egy tanuló szerzett közepes érdemjegyet.

A matematika tantárgyi eredmények, megfigyeléseink szerint (vö. 2007; 2008; 2009; 2010; 2011; 2012; 2013) igen szoros kapcsolatban vannak a szlovák nyelvi teljesítménnyel. Egy olyan nehéz grammatikájú nyelv esetében, mint a szlovák, nagy szükség van a logikus gondolkodásra, rendszerező, szabályalkotó képességre, memóriára.

Az ösztöndíjprogram tartalmi elemeinek értékelése

1. félév feladata: Én és a családom (a család bemutatása, a tanuló bemutatkozása, lakóhely, hobbi, érdeklődési kör). Ezt az első félévi témát a tanulók nagyon ügyesen oldották meg.

A mentor tanárok munkája is jól nyomon követhető – arra törekedtek, hogy a tanulók az adott témakörben minél gazdagabb szókincsre tegyenek szert. A téma feldolgozásánál a tanulók az ötletességre, eredetiségre törekedtek, eredeti hangvétellű, szépen illusztrált munkák születtek. Nagyon jó ötletnek tartjuk azt is, hogy a mentortanár ceruzával jelzi a hibát, amelyet a tanuló korigál. A 7. – 8. osztályos korosztálytól nem várható el reálisan nyelvtanilag, stilisztikailag hibátlan munka. Mind a nyelvtanulás, mind pedig az ösztöndíjprogram egy tanulási folyamat, a középiskolai tanulmányokat készíti elő, ahol már szükség van önállóságra, önellenőrzésre, egyéni tanulási stratégiák elsajátítására stb.

A munkák jól tükrözik az is, hogy hol állnak a nyelvtanulásban a tanulók, akik gyakorlatilag mindannyian már csak az iskolában találkoznak a szlovák nyelvvel, valamint a különböző szlovák nyelvű kulturális, gasztronómiai és egyéb rendezvényeken.

A munkákból az is kiderül, hogy bár a családi szlovák nyelvhasználat korlátozott, az idősebb generáció tagjai azonban a mai napig ezen a nyelven kommunikálnak. (lásd 1. sz. melléklet)

2. félév értékelése

Az ösztöndíjprogram a 2. féléves teljesítése során a tanulók közül 5 fő kapott mentességet a kiírással összhangban. A mentességet kapott tanulók az alábbi versenyek országos döntőin vettek részt:

- Magyarországi Szlovákok Kutatóintézete által szervezett tudományos diákköri verseny
- Országos Általános Iskolai Tanulmányi Verseny (OÁTV) **szlovák nyelv és irodalom**, valamint **szlovák népismeret** tantárgyakból

A 2011/2012. tanév 2. félévében a tanulók a következő irodalmi műveket dolgozták fel olvasónapló formájában: (lásd még 2. sz. melléklet)

G.K. – Laskomerský: Upečený kocúr
John Ronald Reuel Tolkien: Pán prsteňov
Mária Jančová: Rozprávky starej matere
Antoine de Saint Exupéry: Malý princ
Scott O’Deel: Ostrov modrých delfínov

A művek választása a mentorok nyitottságára utal: a tanulók ízlésére bízták az irodalmi alkotások kiválasztását, fő szempontnak pedig azt tartották, hogy a tanulók motiváltak legyenek szlovák nyelven olvasni.

Másrészt azonban ennek a feladatnak a teljesítése során is előjöttek a következő problémák:

- Az általános iskolai szlovák tankönyvekben található irodalmi szemelvények „előregedtek”, „porosak” nem inspirálóak, konzervatív szemléletűek, távol állnak a mai gyerekek világától
- A tanulók a szlovák nyelvi órákon nem találkoznak az irodalmi szemelvényekben a mai modern szlovák nyelvvel, jellemzően ötven – száz évvel ezelőtt született (!) műveket olvastatunk velük.

- A szlovák nyelvtanároknak nagy szükségük lenne arra, hogy megismerhessék a mai szlovák, 12 – 15 éves korosztálynak írt gyermek és ifjúsági irodalmat.

A 2011/2012 tanév 2. féléves feladatainak megoldásakor eredeti, szlovák nyelven megírt, ill. franciából, angolból szlovák nyelvre fordított irodalmi alkotásokat dolgoztak fel a tanulók.

Az ösztöndíjprogram kezdete óta tapasztaljuk, hogy a mentortanárok félve nyúlnak az irodalmi művek olvastatásához, az „olvasónapló” készítése nem feltétlenül kedvelt feladat. Az irodalmi művek / szemelvények / műrészletek olvastatása és feldolgozása a középiskolai tanulmányokat készíti elő, hiszen a szlovák nyelven tanított tantárgyak tankönyveit a tanulóknak önállóan is használniuk kell, ehhez pedig szükségük van jártasságokra a szövegfeldolgozás terén. A tapasztalataink az mutatják, hogy főként a felső tagozatban, a szlovák nyelv tanításában a nyelvvizsga központok által megállapított követelményrendszer jelenik meg a tanítási gyakorlatban, nem pedig az a „filológus szemlélet”, amely a középiskolai tanulmányokra készít fel. Fontos lenne ezt a kérdést nyíltan megbeszélni és valamiféle összhangot teremteni a tantárgymetodikában ahol mindkét elvárás megjelenik.

A pedagógus-továbbképzések során – legutóbb 2013. novemberében, Budapesten – megjelent az „irodalmi szöveg” problematikája, így tehát a mentortanárok is szert tehetnek azokra az információkra és ismeretekre, amelyek az ilyen és ehhez hasonló feladatok megoldását segíthetik.

3. félév értékelése

A népismereti témák az ösztöndíjprogram során hangsúlyos szerepet kapnak. Szerepük, feladatuk az, hogy erősítsék a tanulók szlovák nyelvi kötődését. A népismereti témák feldolgozását érdekessé kell varázsolnunk a tanulók számára, be kell őket vonni a tanulási folyamatba, élménnyé kell válnia a „száraz tananyagnak”. A 2012/2013 tanévben elkészített projektmunkák az bizonyítják, hogy ezt a feladatot a tanulók jól oldották meg.

Az alábbi témák kerültek feldolgozásra:

- Ľudové zvyky na Luciu
- Včelárstvo v našej rodine
- Reportáž s pani učiteľkou Annou Illéšovou
- Pestovanie konopí kedysi
- Povery v živote Slovákov
- Menodarný jeleň
- Významné dni Slovákov v Maďarsku 3x
- Vianoce u Slovákov a vo svete
- Recepty starej mamy

A korábbi tanévek könyvízü megoldásai helyett most mind a feldolgozás módszertanában, mind pedig a témaválasztás sokszínűségében előrelépés történt. A mentortanárok jól irányították a tanulókat és nagyon érdekes munkák jöttek létre! (lásd 3. sz. melléklet)

A 4. félév értékelése

Az ösztöndíjprogram 4. féléves teljesítése során a tanulók közül 5 fő kapott mentességet a kiírással összhangban. A mentességet kapott tanulók az alábbi versenyek országos döntőin vettek részt:

- Magyarországi Szlovákok Kutatóintézete által szervezett tudományos diákköri verseny
- Országos Általános Iskolai Tanulmányi Verseny (OÁTV) **szlovák nyelv és irodalom**, valamint **szlovák népismeret** tantárgyakból

A programot teljesítő, mentességben nem részesülő tanulók az alábbi témákat dolgozták fel:

- Gotická cesta
- Donovaly
- Prešov
- Skanzeny
- P.O. Hviezdoslav: Zuzanka Hraškovie *
- Moje zážitky zo Slovenska

* A tanuló csak a 8. osztályban csatlakozott a programhoz, így az irodalmi szöveg feldolgozását ekkor teljesítette

Összességében jól teljesítettek a tanulók, a feladat megoldása mindegyikükönél egyéni hangvételű és élményeken alapul.

Összegzés, megállapítások:

- A 2012 – 2013. évi ösztöndíjprogram eredményes volt, a két gimnáziumba összesen 11 fő tehetséges tanuló iratkozott be.
- A pályamunkák értékelésekor ki kell emelnünk a mentortanárok igényes segítő munkáját.
- A korábbi évek gyakorlatához képest nagyon sokat fejlődött a népismereti témakörök feldolgozása.
- Pozitívum, hogy nyelvoktató iskola (Bükkszentkereszt) is bekapcsolódott a programba.
- Az ösztöndíjprogram ismertsége nőtt, a mentortanárok szakmai munkája folyamatos fejlődést mutat.
- A mentortanárokat / iskolákat az irodalmi szövegek kiválasztásában segíteni szükséges. (továbbképzés szervezése, konkrét művek eljuttatása az iskolákba)
- Különleges figyelmet kell fordítani a jövőben a „szövegre” „forrásokra” épülő történelem tantárgy és a vele szoros kapcsolatban álló népismeret tanítási metodikájára a gyengébb eredmények elkerülésének céljából.

Javaslat a Kuratórium felé:

Az általános iskolákban (nyelvoktató és kétnyelvű oktatási forma) ma Magyarországon viszonylag sok gyermek tanul szlovákul, közülük azonban csak kevesen tanulnak tovább a gimnáziumainkban.

Készüljön egy objektív felmérés arról, hogy a 8. osztályt befejező tanulókból, az egyes iskolákból a tanulók hány százaléka tanul tovább Békéscsabán, ill. Budapesten, és a továbbtanulók hány százaléka kapcsolódik be az ösztöndíjprogramba. Az így kapott eredmények objektívabbá tennék értékelésüket és nagyban hozzájárulhatnának az ösztöndíjprogram továbbfejlesztéséhez.

1. sz. melléklet

zdravstvih.

Mamička ima jedineho 20 rodného brata, ktorý sa Janko B. má, je tlačiar.

Ťj otcovi rodičia sú odchodcovia, jeho mamička Šimic-
ki žena sa narodila 20. novembra 1946, ako prvinka podo-
bila učiteľkám v materskej škole v mojej slovenskej škole.

Keďže z otcovej strany Janko B. sa narodil 24. augusta
1913. On pracoval v Čadibanskej dielni Cyklové kúškovníctv
ako automechanik. Otcovo prvé pracovisko bolo tiež tu,
pracoval spolu s otcom. On má dvoch bratov, Janka plus je
sumenrad a Janka kottár je informatik. Mój strýko má tri
deti. Brothausc Piti má 6 rokov a sesternica dvojčatá
Lili a Emma sú šesťročné.

Mój otec vyrastal v blízkosti mesta na záhrá (ramota)
s rodičmi a prarodičmi. Mamí rodičia sa zhovrdali po slo-
vensky, preto sa on skôr naučil po slovensky ako po ma-
darsky. Mój otec rodičia sa aj dnes zhorovajú po slo-
vensky škynik tomu, že v rodine viacni hovoria po sloven-
sky, v slovenskej rodine nemien.

10 rokov som býval so svojou rodinou v malom byt
v jarmine. Keď sa narodil mój brat, náš byt bol malý,
preto sme sa chystali do starby na ulici Börsenstr. č. 28-
30. Miesto avocních stránok sme vybrali, aký mal miesto
základ domu. Keďže obrovnej práci sa pol roka stal
dom, v ktorom má každý svoje vlastné izby, tá radost
mójj matky máme veľkú záhradu, v nej trávim najradšej

Otec mojej matky sa volal Mihály Krajcsóvič. Narodila sa 6.12.1937. Žiaľ, on už zomrel. Jeho otec bol mlynárom a matka bola domáca. Boli traja bratia. Jeho otec skoro zomrel následkom choroby z vojny. Jeho matka sama vychovávala troch chlapcov. Základnú školu skončil v samrašskej slovenskej škole. Vo svojom štúdiu pokračoval na budapešťianskej pedagogickej škole. Tu získal pedagogický diplom. Začal pracovať v níredharských samotách potom sa vrátil do békesskej zupy, kde učil v spojených triedach v Imminčoku na Čiplárke. Po svadbe sa v sedemdesiatych rokoch dostal ako vychovávateľ do kategórie čabianskej slovenskej školy, kde pracoval do svojej smrti. Venoval sa žiakom nižšieho stupňa. Popri spoločnom učení hral futbal, viedol úspešné volejbalové družstvo, organizoval cyklistické preteky a premietania filmov. Mój otec, János Priskin, sa narodil 7.02.1940. v Čabe. Je šoférom. Doma chová veľa zvierat, ako napríklad: ovce, kravy, kačice, prasá. Po slovensky rozumie, ale málo rozpráva. Mój otec býva v Kétsoproni, lebo v roku 2003 sa s mojou mamou rozviedli. Od tých čias byvame tu v Čabe. U môjho otca býva každý rok zabijáčka. Je nás tam veľa, asi 15. Matka môjho otca sa volá Katalin Kovács a otec Mihály Priskin.

Ja a moja rodina

Volám sa Bianca Molndrová. Žijem s mojou rodinou v Bielej vode. Naša rodina je početná: rodičia a tri deti.

Môj otec sa volá Zdeněk Mezík má 55 rokov. Pracuje v papieri v Didsouži. Je vždy zapracovaný, ale keď má voľný čas rád chodí s nami na výlety, na túry. Často sa s nami hrá a veľa s nami so všetkou pomôže.

Maminka sa volá Mária Bielecká. Má 53 rokov. Pracuje doma na jednom mieste, ale teraz je doma na materskej dovolenke. Väčšinou sa nikdy nemá, lebo celý deň má doma prácu v domácnosti. Pre rodinu vždy vará výborné jedlá, ale najradšej pečie všetci máme veľmi radi jej slivničky, koláče, zákusky. Keď má trochu času rada číta knižky, má rada kúsky a logické úlohy.

Najviac mi ona pomôže aj mi domáceho úloh.

Mám dvoch súrodencov. Mladší brat sa volá Zdeněk, má 8 rokov. Chodí do materskej školy, ale od septembra už bude prísť do školy, aby sme spolu chodili. Rád hrá s LEGO-ou, rád číta knižky a počítačové hry. Najradšej sa hrá alebo bicykluje vonku. S bratom si veľmi dobre rozumíme.

Moja sestra má 11 rokov. Je ešte malá, má len jeden a pol rok. Je šikovná, rada číta knižky, už stane veľmi dobre. Veľmi rada sa hrá so svojimi hračkami.

Žiaľ z matkinej strany mám len babku, lebo dedko pred dvomi rokmi zomrel. Babka žije v Bratislave a ešte pracuje v človečenskú službu.

Výja spolu so sestrou mojej matky, ona je moja bratia matka. Sú to má mama a veľmi rada má vďaka, so všetkou nám pomôže.

Starí rodičia po oboch žijú v našej dedine blízko k nám. Oni ešte nevia vidia po slovensky a veľmi dobre každodenné potreby jasne. Aj ja som sa od nich veľa naučila po slovensky. Veľmi rada ich

2. sz. melléklet

Postavy:

Doktor Terpentín

- zvláštní figura
- starý mládenec → mrzutý, chudrnatý
- ako lékař → ušlechtilý, dobrosrdečný
- má velkou rád svého kocika Muro
- jeho oblíbené jídlo je čokoláda

Jeho dvě služby:

Dona

- narodila se s jednou nohou

Bova

- má jen jedno oko

- sá sudomíř a vždy
chce vyhovět požadavkům
svého pána

Kochr Muro

- matka doktora Terpentína
- má velkou ráda svého pána, a Muro se mu vždy podřizuje

3. sz. melléklet

Kedy ste sa začali vedome zaoberať s ľudovým umením?

Mala som 20 rokov, keď som sa začala podrobnejšie zaoberať s vyšivanim a tkaním, mala som šťastie, lebo v týchto rokoch tým sa už „ľudové umenie“ stalo znovu populárnejšie. Mala som mnoho možností, aby som sa zúčastnila rôznych kurzov. Po prvú som sa prihlásila na dvojročný kurz z tkania. Mali sme fantastických učelcov a odborníkov, ktorí nás oboznámili s rôznymi technikami, motívami a farbami daných oblastí. Zaoberali sme sa s niektorými oblasťami aj zo Slovenska a zo Sedmohradska.

3. Odkedy vyučujete?

Učiteľskú dráhu som začala v roku 1984 v malej dedinke Dombeşlüzü. Tam som mala možnosť popri technike a výtvarného umenia učiť sa aj ľudové umenie a ľudové remeselníctvo. Tie sme získali prvé úspechy. Problém vidím v tom, že mládež vie veľmi málo o ľudovom umení. Že prečo? Na úrovních školy pedagogickej obsadzujú učitelia techniky a výtvarného umenia, takže nevedia skoro nič o ľudovom umení. Nároky sú na tento typ vyučovania a sú aj učebnice v klasických alebo alternatívne učivo sa nachádzajú základnej ľudového umenia:

sa urobiť aj pre seba úľe a zaoberať sa včelárstvom. Na začiatku mu včelo veľmi dobre, lebo včely cez zimnú zahynuli. Bolo začal chodiť do včelárskej školy, kde dostal mnoho rád k tomuto zamestnaniu a pomaly sa mu začalo dariť. Dnes už má 110 včelích rodín. K tejto práci xvi našu rodinu. Samozrejme vždy sa podojdu problémy. Najväčším nedostatkom je málo „včelích pasienkov“. To znamená, že oľho musí vždy hľadať nové miesta, kde je dostatočné množstvo kvetov a stromov.

Odmalicka som sa už aj ja mnoho naučila o včelách, ale aj to, že niekedy sú veľmi nepríjemné. Vjem často med, ale mám veľmi rada roňu čerstvého medu. Odvtedy ma bavi pítanie medovníkov a rôznych infúzií kachushov. Mojmí najobľúbenejšími sviatkami sú Vianocce, prave pre roňu medu.

Včely „vyrobujú“ aj ve dôležité látky nielen med.

Na trnku je veľký xáujem a kvelný práck. a o propolis. Propolis je prírodné antibiotikum včiel. Vyháda sa v pukoch stromov, odkiaľ ho včely používajú. Propolis používajú hlavne na liečenie

Typy medu sú vhodné na liečenie včelích chorôb.

na tkanie domácich pokrývok, motúzov, lán a
pool. Potom v zime nasledovali ďalšie práce:
spracovanie na nite na priadkach a tkanie
plátna na krasnách. Po pradení niti a ich
zviazaní na pradení nasledovalo bielecie:
pradená sa namočili do vody s ľúhom a
popola, aby boli belšie. Na jar plátno prali
na potoku, znova bieleli, plákali a ovisli po-
rozprestierané na lúkach. Bola to celoročná
práca žien, od mája do nasledujúceho mája.
Ale spracovanie plátna je už iná téma. Všetko
náradie, ktoré sa používalo pri spracovaní kon-
pl a potom aj pri pradení a tkaní bolo
domácej výroby, vtedy boli ľudia šikovní všetko
si vedeli upraviť, najprv jednoduchú fracku a nato-
vidlo cez ňu po krasnách. Len kolovraty vyrábali

~ h ~

Moje zážitky v Donovaloch

Zato som si vybrala prázdniny Donovaly za tému práce, lebo od 1. do 7. marca som bola tam v lyžiarskom tábore. Z Maďarska sme cestovali siedmi. Odpovedkala nás Klára Bazginková, naša telocvikárka. Bola s nami vždy veľmi milá a mnoho nám aj pomáhala, keď sme potrebovali. Veľmi som čakala tento tábor, ale najťažšie bolo balenie, lebo sme potrebovali mnoho vecí, hlavne teplé oblečenie.

Po Budapešti sme cestovali vlakom, potom autobusom. Troghviesdičkovský hotel, v ktorom sme bývali bol veľmi pekný. Prvý večer sme mali trochu nepríjemnosti, lebo nebola teplá voda, ale potom už bolo všetko v poriadku. Po večeri nás slovenskí učitelia oboznámili s programom a s denným poriadkom. Do obeda a po obede sme sa každý deň lyžovali a o tri dni sme mali možnosť aj na snowboard. Z večerných programov bol veľký výber. Mali sme možnosť na plávanie,

Moje zážitky z Slovenska

Veľká sa Bieleša Nováky. Hlavné mesto.

Žijem tuojas rodinou v peknej národnostnej dedinke v Bukovjeh horách. Dedina sa volá Bielešankom ale vid aj ďalšie slovenské meno Nová Huta. Táto vrchná oblasť nádherná obec je obľúbená. Slovákmi. Založili ju slovenskí a českí majstri, ktorí sa zaoberali výrobou skla. Okrem toho sa tu zaoberali aj lesným hospodárstvom, poľnohárstvom a drevárstvom.

Obyvateľia dodnes zachovávali slovenské tradície a ľudové zvyky. Tvoríme tu aj Slovenskú národnostnú samosprávu a slovenský klub, ktorí každoročne organizujú národnostné kultúrne programy, kde vystupujú so slovenskými ľudovými tanečmi a piesňami. Členovia spevokolu a tanečnej skupiny Keďže so učím v škole ľudové tance samospráva aj my vystupujeme na týchto podujatiach. Na tieto príležitosti vždy prídu k nám aj hostia zo Slovenska, kde máme aj detskú dedinu. Dávame aj z rôznych národnostných dedín. Hostia môžu spoznať minulosť a dejiny našej dediny a ochutnať tradičné jedlá.

Od malicka sa učím slovensky v škole a základnej škole. Máme tam veľa možností sa zúčastniť v táboroch na výletoch na Slovensko a kým sa učím veľmi rýchlo sa učím. Táto som mala veľa možností na učenie slovenského jazyka v maternej krajine. Aj toto mi pomohlo v tom, že som dobre ovládla jazyk a školu a ďalších štúdií.

Ako som už spomínala som veľmi veľa spomínala z Slovenska, ale najradšej si spomínam na tábor v tatranských národnostiach, kde som sa zúčastnila v roku so svojou